

Ergun Hiçyılmaz

Hayatın Şarkı Söylediği Yıllar

DESTEK YAYINLARI: 595

ARAŐTIRMA: 149

HAYATIN ŞARKI SÖYLEDİĞİ YILLAR / ERGUN HİÇYILMAZ

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: TuĐçe Budak

Destek Yayınları: Eylül 2015
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-027-9

© Destek Yayınları
Harbiye Mah. Maçka Cad. Narmanlı Apt. No. 24 K. 5 D. 33 Nişantaşı / İstanbul
Tel.: (0) 212 252 22 42
Fax: (0) 212 252 22 43
www.destekyayinlari.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 29652
Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad.
Odin İş Mrk. B Blok No. 403/2
Zeytinburnu / İstanbul

Ergun Hiçyılmaz

Hayatın Şarkı Söylediği Yıllar

Bu son fasıldır ey sevgili...

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRÜN BAŞKA BİR İFADE TARZI.....	13
---------------------------------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

RADYOLU GÜNLER

Büyümeye Çalışan Bir Çocuk	17
Radyonun İnsanları.....	20
Girizgâh.....	23
Unutulmaz, Unutulmaz.....	25
Müziğin Son Bayramı.....	27
Müzik Sarayları	29
Bahar Biter, Şarkılar Bitmez	32
“Bir Bahar Akşamı” Nasıl Bestelendi?.....	34
Münir Nurettin Selçuk ve Bahar Olsa.....	37
Sevda Makamları	39
Kırılan Plaklar, Kırılan Kalpler	40
Osman Bey’i Tanır mısınız?.....	41
İsimleri Saymakla Bitmez.....	44

Geçmiş Zaman Yok	46
Sözden Söze, Biçimden Biçime	48
İstanbul'un "Notalı" Gece Hayatı	50
Müziği Paylaşmak	52
İstanbul Yıldızları	54
Zozo Dalmas	57
Taksim Bahçesi	58
Tepede Tepebaşı Bahçesi Var	60
Saray Sineması'nda Bir "Lati Lokum"	61
Kulüp Âlemleri	63
Meyhaneler ve Eğlenceler	65
Eski Zaman Düşleri	67
Kör Zaharyas'tan Manolaki'ye	68
Balıkpazarı Meyhaneleri	69
Beyoğlu'nun İncisi: Çiçek Pasajı	71
Büyük Facia	74
Pasaj'ın Rapsodisi: Madam Anahit	76
"Dikkat İskele ve Sancak Tarafında Boğaz Var!"	78
Sarıyer'de Balık Molası	80
Boğaz'a Takılanlar	81
İstanbul'a Uzanan Radyo Günleri	85
İlk Sesler İlk İsimler	87
"Hafız" Bolluğu	89

Muzıka'dan Veli Bey	90
Devlet Sesi	91
Gizli Sevgililer	92
Adalı Şadiye Kim?.....	94
Seni Ellere Vermem	96

İKİNCİ BÖLÜM

MÜZİĞİN HATIRALAR GALERİSİ

Aşka Beste: Hacı Arif Bey	99
Abdülhamit Döneminde Üçüncü Evlilik	101
Sadullah Ağa Aşkı İçin Hapis Yatıyor	103
Açlıktan Ölenler.....	104
Leyla Saz'dan Besteler.....	106
Tamburi Cemil Bey	108
İlk Musiki Bilgileri	111
Cemil Bey Sarayda.....	113
Kemençeci Vasilaki.....	115
Fahri Kopuz'un Öğrenciliği.....	117
Yakacık'taki Pehlivan Güreşleri.....	119
Langa'da Lavtacılarının Refakati	121
Tamburi Cemil Bey Evleniyor	123
Meşrutiyet'in İlanı ve İlk Konser	125
Gramofon Plaklarında	127

Mesut Cemil Yetiřiyor.....	130
Atatürk ve Mesut Cemil.....	133
şemsi Bey'in İtirafı.....	136
Tamburi Cemil'in Son Yılları.....	138
Denizkızı Eftalya, Nerede Nasıl Dinlenir?	140
Sadi Iřılay ile Bir Ömür.....	143
Paris Hatırası.....	146
Ada Vapuru	150
Eftalya Kıbrıs'ta.....	151
Kemani Anastas.....	153
"Hınzırkızı" Eftalya.....	155
Ünlüden de Ünlü.....	157
Konserin Sona Eriři.....	159
Üstadımız Münir Nurettin Selçuk Bey	162
Fenerbahçeli Münir Nurettin	164
Müziği Tercih Ediyor.....	165
Enise Hanım ile Evleniyor	167
Prensese Zehra Hanım'ın Bülbülü	169
Yahya Kemal ve Münir Nurettin	171
Münir Nurettin'in Sinemacılık Yaşamı	173
Üstatla Konuşmalar	176
Münir Nurettin Konservatuvarda.....	178
Öğrencileri ile Radyo Konserlerinde	180

Unutulmaz Konserleri.....	183
Hilmi Rit Diyor ki.....	185
Bu Münir Bir Daha Gelmez.....	186
Dönülmez Akşamın Ufkuna.....	188
Zeki Müren: “Bir Demet Yasemen”.....	191
Yeniden Doğuş.....	193
Boğaziçi’nde Bir Okul.....	197
Radyolu Dünya.....	199
Zeki Müren Mesut Cemil’li Radyoda.....	201
Hayata Koşar Adımlarla.....	202
Plaklar Döndükçe Dönerdi Dünya.....	203
Güçlü Kadro.....	204
Sahnede Bir Yıldız.....	206
Sevginin Çeşidi.....	208
Kahrol Düşman.....	209
Çay ve Sempati.....	211
Yakın Bir Dost: Melahat İçli.....	212
Hayat Sayfaları.....	213
Uzaklarda Bir Dost.....	215
Notanın Hamiyetli Silahşoru.....	218
Erkek Tarifi.....	220
50 Yaşında Yıldız.....	222
Hamiyet Yüceses’i Dinliyoruz.....	224

Müziğin Pınarından Selahattin Pınar.....	225
Pınar, Ata'nın Huzurunda.....	228
Zeki Arif'ler, Mustafa Nafiz'ler	230
En Sevdiği Beste	232
Bilinmeyen Bir Beste: “Cenaze Marşı”	234
Tamburun Sustuğu Gün.....	235
Esmer Güvercin Safiye Ayla	237
Rubabi Mustafa Bey	239
Atatürk ve Safiye Ayla.....	241
Haksız Yakıştıрма.....	244
Operetlerde	246
Aşk Kocamda Buldum	248
Kraliçe Kraliçeyi Dinliyor	251
Radyo Konserlerinde Bir Cumhurbaşkanı	254
Sağlık Sorunları	256
Son Silahşor Müzeyyen.....	257
Şöhret ve İtibar	260
Yaşamaya Değer “Neşe”li Yıllar.....	262
Fahri Kopuz İlk Hoca.....	264
Ah Bu “Gönül” Şarkıları	265
Leyla Hanım ve Sabite Tur	267
Dinlenen Ses.....	268
Çoksesli Yarın	270

Çetinkaya, Müziğin Çetin Yolunda	271
Recep Birgit ve Ayla Ataman Ustalar Arasında	273
Yavaşça, Birtan ve Nevzat Atlığ	274
Musikide Başa Güreşen Pehlivan	276
Tamburu Omzunda.....	277
Garcia'ya Mektup ve Ekrem Ataer	278
Garcia'ya Mektup.....	282

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YA DİĞER YILDIZLAR?

Yıldızlardan Bir Demet.....	285
Onları Unutmamak	289

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MUSİKİ DİYARINDAN KANTOLARA

Unutulanlar Unutulmamalı.....	301
Kanto Dünyasının Afet-i Devranı: Peruz Hanım	305
Zarife Hanım	310
Mari Ferha.....	316
<i>Sahir</i> Opereti ile Başlayan Aşk.....	320
Garibe Hanım	323
Büyük Amelya.....	326
Küçük Amelya	327

Verjin Hanım	329
Amelya Hanım.....	332
Samatyalı Madam Ankine.....	335
Beyoğlu Şarkıları.....	338
SON SÖZ	341
SEÇME KAYNAKÇA	345
VESİKALARDAN BİR DEMET	347
Musiki Neşriyatından Örnekler ve Fotoğraflar	349

TEŞEKKÜRÜN BAŞKA BİR İFADE TARZI

Neredeydi onlar?

Zaman tüneline girip, sanki ışık hızı ile gitmişler ve aynı biçimde hafıza ışığı ile karanlığın içine düşmüşlerdi.

Kolu kanadı kırılmış sanatı, zamane çağı oradan oraya savuruyor ve geçmişin bütün güzellikleri ya eski bir teypte veya kasetçalarda dönüyordu. 78 devirli taş plaklar da eski dostları tarafından terk edilmişti. Her biri, zamana ve teknolojiye yenilmişti.

Parçalanmış, kırılmış ve susmuşlardı.

Taş plaklar mı kırılmıştı, yoksa kalpler mi?

Sobalarda, kömür niyetine yakılan bir dünya işte...

Yana yakıla bir devir bitiyordu.

Hafız Burhan susmuştu. “Aşkın Gözyaşları”nı silecek kimse kalmamıştı. “Ramona” da yoktu. Ne hafız kalmıştı, ne gök kubeyi nota ile saran bestekârlar. Trençkotunun içcebinde musiki aleti taşıyan, neredeyse tek başına orkestra olabilen ve aynı sofrada bunu paylaşabilenler birer birer düşüyorlardı.

Tutunamayanlar çoktu.

Bazıları hayatın belki de ilkbaharını yaşıyordu. Rüzgâr için baharın ilki de bir, sonu da birdi.

O, her daim esiyor ve hazan yapraklarını savuruyordu.

Bazıları, Oğuz Atay’ın *Tutunamayanlar*’ı kadar hüznünlü olabirdi. O’Henry’deki “son yaprak” gibi, dalına dirençle tutunanlar da aynı sonu yaşayacaklardı. Savrulup gitmeden önce

ağacın dibine düşenler, büyük ihtimalle yeniden doğuşun özlemini duymakta ve hayalen yeşil olarak kıpırdamaktaydılar. Güçleri olsa bir çırpıda dallarına çıkacaklar ve son yaprağın yükseliş öyküsünü yazacaklardı.

Rüzgâra boyun eğmiş veya dalından koparılmışları ömrü billah görmüş ve yaşamış olanlardan biri olarak böylesine *Yapraklar Senfonisi* yazmak zor değildir. Zor olan savrulup giden hayatı hissetmektir.

Hissetmek, bir dokunuşu yaşamak ve hayat bulmak umumiyetle yazara atfedilir. Koca bir geçmiş, müzikli bir anlatım gayretiyle kitap oluşumuna geçtiğinde olup biten okurun dışında gelişmektedir. Bugün yayıncı olarak tanımlanan naşir, bakışıyla bazen asırlık bir geçmişi özümsemekte, her davranışı ile son yaprağın henüz savrulmadığını anlatmaktadır. Onlarca kitabını neşrettiği yazarının her kitabının çıkışı sırasındaki heyecanını yine duyabiliyor ve hissediyorsa, özetle paylaşıyorsa yayıncının ötesinde bir mazhariyete sahiptir.

Eskinin geleneklerine bağlı olan ve kendini tam anlamıyla “okur-yazar” olarak niteleyen biri olarak, Yelda Cumalıoğlu’na uzun bir anlatımla teşekkür etmek istedim. Elli yılı aşkın bir zaman diliminde ne kadar savrulmuşsam ve yine de yeşil kalabilmişsem, bu Destek Yayınları’nın desteği ile olabildiği.

Gelecek biraz da geçmişi bilmeye yönelik davranışlarla büyür. Dünü yaşamamış veya yaşatmamış bir anlayışın bu ülkenin sosyal tarihine bırakacağı tek miras kâğıttan başka bir şey değildir. Yarım asrı geçen yazın hayatımda Turhan Bozkurt (Altın Kitaplar), Osman Deniztekin (Varlık) ve Aytunç Altındal (Süreç) beni yönlendiren müteşekkir olduğum yayıncılar olmuştu. Eğer ilkelerimle kâğıt olarak yaşamıyorsam, fikri yaştan yaşa, elden ele ulaştırabiliyorsam bu tamamen naşirin, yeni dil ile yayıncının başarısıdır. Bana inandılar, benimsediler ve bu fakirin zengin bir düşünce adamı olmasını sağladılar. Bugün

aramızda olmayan bu değerli arkadaşlarımı rahmet ve şükranla anıyorum.

Onlar gittiler, geride beni bırakarak. Fakat onların yerini alanlar mutlaka geliyor işte. Destek Yayınları ile yakınlığım çok satan, satış rekorları kıran kitaplarla büyümedi. Ne imza günleri, ne büyük kampanyaların ışığında reklamlar, ne de başka destek ve arayışlara sığınan bir anlayışın yazarı değil, inatla savaştan bir “okur-yazar”ın örneği olmaya çalıştım.

Destek Yayınları’nı takip eden okurlar, hem yeniden yayımlanan eski kitaplarım hem de ilk kez ortaya koyduğum çalışmalarımı tanıdılar. Bu kitap, tanışmanın sıcaklığı ile hazırlandı. Çabalarım fikri katkıda bulunan Ertürk Akşun ömrü uzun bir yayınevinin artık nesli tükenen herhalde son editörlerinden biridir.

Yelda Cumalıoğlu’nu, devamlı arayışları ve yazarlarını sevgi ve saygı ile büyütmesini sadece zarafetine değil, kültür ile bezenmiş aklına bağlıyorum. Elli küsur yıllık yazın hayatıma yaşama gücü veren Yelda Cumalıoğlu’nu, size bir “okur-yazar” olarak takdime çalıştım. Kifayetsiz kaldığımı ve onun buna ihtiyacı olmadığını biliyorum.

Bir yazarın naşirinden övgü ile söz etmesi yayın dünyamızda çok karşılaştığımız bir olay değildir. Kitaplarım kadar, bu ifadenin de yayın dünyasına bir kaynak olarak kalmasını istedim. Umarım ifadeden âciz kalmamışımdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

RADYOLU GÜNLER

Büyümeye Çalışan Bir Çocuk

Benim radyolu günlerim genellikle pek aydınlık değildir. Hayatın karanlık ve dinlediğimiz şarkıların hüznü olduğu, hiçbir sevdaının da mutlu sona ermediği yıllarda büyüdük.

Bizim kuşağın neden hüznü çocukları olduğunu seferberliğe, şeker, gaz veya diğer gerekli maddelerin yokluğuna bağlayıp tezler geliştirenler, sonuçta ekonomik yokluğun da bedensel yoklukla beraber büyüdüğünü öne sürdüler. Büyüyen çocuklar değil, yokluktu.

Ama bütün bu sefalet görünüşü beraberinde mantığın pek kabul edemeyeceği güzellikler sunabiliyordu.

Bu nasıl iş, bu nasıl başkaldırıştı?

Eskişehir’de, Porsuk çağlaya çağlaya Akarbaşı’ndan Odunpazarı altına dönüyor, oradan da Köprübaşı’na ve küçük baraja ulaşıyordu. Hışımla geleceğe ilerleyen, önüne ne bulursa katan ve kendine isyan eden bu Sakarya parçasını ben ilk kez İnönü’den itibaren orada gören denize hasret bir çocuktum. Yıllar beni bu Porsuk Çayı’ndan alıp, Samatya Narlıkapı’ya sürükleyecekti.

Babam Hasan Fehmi, Devlet Demiryolları’nda tesviyeci olarak çalışmış, seferberlik yıllarında işçiye verilen ne kadar

kurtlu yiyecek maddesi varsa sendikacı olarak karşı çıkmıştı. Elbette yiyeceğini sağlıklı isteyenler arasında babam tek adam değildi. Ama tek olabilme arzusu, tek parti bakışından kök süren bir mirasla Eskişehir'e de el uzatmıştı... Ve insanlar birbirini yiyordu.

Lise yıllarımda ticaretten anlamayan ama bu eksikliği sanat, spor ve edebiyat zenginliği ile tamamlamaya çalışan “kafalı” bir genç olmak yolunda ilerleyecektim.

Dedem Emin Arpacı ben doğduğumda ölmüştü ve hatırlatıldığı kadarı ile Arpacı sülalesi içinde varlığını değirmenlere, arpa buğday stoklarına değil Cumhuriyet adaletine yatırmış bir zamane ermişiydi. Bilgi ve kültür değirmenlerinde para değil, doğruluk öğütüyordu. Ama sadece bununla beslenemezdik ki!

Savaşın kapıya dayandığı yıllarda zeytin külahla satılıyor, bir paket margarin, tozşeker, kaybolmuşlar arasında ön sırayı tutuyordu. Demlenen çaylar, tekrar balkonda kurutulup yeniden sofraya geliyordu. Şekerin yerini kuru üzüm almış, “Şakir Zümre” sobasında kızartılan ekmekler, yer soframızda “şükür”le yer alıyordu.

Alt kattaki Remzi eniştem, Emine teyzem ve üst kattaki anneannem Ünzüle, annem Fatma Muazzez, İhsan ve Adnan dayılarım ve sonraki yıllarda eşleri ile çocukları bizim iki katlı konağın sakinleri arasına katılacaklardı. Karşımızda müftünün arazisi vardı ve iki nesle bir hayat verecekti. Alabildiğine büyük arazide mısır koçanları da, aşklar da büyüyordu. Geceleri saklambaçta nasıl da kaybolmuş, mendil kapmada nasıl eşlerimizi kapmıştık?

Çocukluğumu, akrabalarım ve komşularıyla ne kadar büyük bir aile olduğumuzu şu satırları yazarken daha bir anlıyor ve öbür tarafını hatıralarıma bırakıyorum.

Şimdi “ara nağmesi” yapmanın tam sırası olduğunu hissediyorum ve şöyle bir paragraf açıyorum: